

Lathyrus nissolia L.

door

CH. H. ANDREAS

(Botanisch Laboratorium, Groningen)

In 1964 verscheen in Engeland een artikel van CANNON (1) over de infraspecifieke variatie bij *Lathyrus nissolia*. Daar Nederland ook deel uitmaakt van het areaal van deze soort, leek het de moeite waard enig inheems materiaal nog eens nader te bekijken. Het bleek toen dat Cannon o.a. het Leidse materiaal reeds bestudeerd en waarschijnlijk in zijn artikel verwerkt had. En daar het Botanisch Laboratorium te Groningen slechts enkele exemplaren bezit was er niet direct reden voor verder systematisch onderzoek, behalve misschien op cytologisch gebied.

Enkele opmerkingen mogen hier echter toch volgen.

De soortomgrenzing van *L. nissolia* is ook in Nederland geen probleem (3). Evenals *L. aphaca* heeft *L. nissolia* geen echte bladen. Terwijl bij eerstgenoemde de hogere bladen zich als ranken voordoen en de steunblaadjes opvallend groot zijn, heeft *L. nissolia* zg. phyllodiën, d.w.z. bladachtig verbrede bladstelen, waaraan de echte schijf ontbreekt. Deze phyllodiën zijn lang en smal, zodat zij enigszins aan de bladen van grassen doen denken.

Enige variabiliteit binnen de soort heeft al sinds een eeuw de aandacht van verschillende onderzoekers getrokken. Dit heeft aanleiding gegeven zowel tot een indeling in 2 variëteiten als tot een nomenclatorische verwarring. Op deze laatste is Cannon vrij uitvoerig ingegaan, met het resultaat dat *Lathyrus nissolia* L. var. *nissolia* en var. *pubescens* G. Beck de correcte namen voor de beide variëteiten bleken te zijn ¹⁾.

Deze variëteiten worden voornamelijk onderscheiden op grond van kale, hoogstens wat ruwe peulen (var. *nissolia*) of behaarde peulen (var. *pubescens* G. Beck). Daarnaast had men nog een verschilkenmerk in de relatief of absoluut smallere resp. bredere phyllodiën. Wel heeft var. *pubescens* dikwijls bredere phyllodiën, maar deze kunnen volgens Cannon ook bij var. *nissolia* voorkomen, zodat dit kenmerk hier onvoldoende systematische waarde heeft.

Cannon vond bij zijn experimenteel werk echter ook nog min of meer duidelijke kenmerken in de vorm en kleur der phyllodiën, habitus en hoogte der planten, bloei-snelheid en diameter en nervatuur der peulen. Maar vooral de verspreidingskaart verdient enige aandacht.

De arealen van beide variëteiten vallen voor een deel samen. In het algemeen kan echter gezegd worden dat het areaal van var. *nissolia* verder westelijk reikt en meer oceanisch is, terwijl dat van var. *pubescens* meer centraal-europees en continenter is. In West-Europa komt var. *nissolia* overwegend of zelfs uitsluitend voor: N.W.-Frankrijk, Engeland ²⁾.

Merkwaardig is nu, dat dit niet overeenkomt met de verspreidingsgegevens bij HEGI (2) en bij KLOOS (4), welke laatste mogelijk van Hegi zijn overgenomen. Volgens beiden is juist var. *pubescens* in West-Europa de meest algemene vorm. Dat zou dan

¹⁾ De Syrische subsp. *amanus* Rechinger blijve hier buiten beschouwing.

²⁾ 1 exemplaar van var. *pubescens* zou in 1916 op het eiland Wight gevonden zijn.

ook in Nederland het geval moeten zijn; Kloos is hierover echter niet geheel duidelijk; misschien bedoelde hij wel het tegendeel.

Waar Cannon zich uitvoerig met deze soort heeft beziggehouden en er geen tegenstrijdigheden in zijn artikel te vinden zijn, meen ik te moeten aannemen dat zijn verspreidingskaart juist is en dat *L. nissolia* L. var. *nissolia* in West-Europa en (dus) in ons land inderdaad de meest voorkomende variëteit is. Dit is ook in overeenstemming met de aantalsverhouding in het Nederlandse materiaal van het Rijksherbarium, waarin 57 exemplaren van var. *nissolia* en slechts 4 van var. *pubescens* aanwezig zijn (+ 5 die niet verder dan de soort zijn gedetermineerd). Zij zijn alle afkomstig uit de zuidelijke helft van ons land, het meest uit Zeeland en Zuid-Limburg en verder uit de omgeving van Rotterdam, Utrecht, Apeldoorn en Deventer.

Var. *pubescens* is hier uitsluitend als adventief bekend, var. *nissolia* misschien slechts gedeeltelijk.

Literatuur

1. J. F. M. CANNON, Intraspecific variation in *Lathyrus nissolia* L., *Watsonia* 6 (1), 1964, p. 28-35.
2. G. HEGI, *Illustrierte Flora von Mittel-Europa* IV (3), 1924, p. 1608-1609.
3. HEUKELS-VAN OOSTSTROOM, *Flora van Nederland*, 1962, p. 373.
4. A. W. KLOOS, Vier in bladvorm afwijkende lathyrussen, *De Levende Natuur* 29, 1924, p. 207-212.

Summary

In contradistinction to Hegi and Kloos but in agreement with Cannon the author arrives at the conclusion that the typical variety of *Lathyrus nissolia* L. is indigenous in the Netherlands, whereas var. *pubescens* G. Beck has only been found as an alien in our country.